

DELAVEC

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi peti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strokovne organizacije in stranka.

Ob vojnem času je politično delovanje omejeno, ker so sistirana politična društva in pravice državljanov. A kljub temu politično stremljenje ne preneha, marveč skuša na gospodarsko-politiškem polju doseči svoje smotre. Zlasti velja to za kapitalistiške organizacije, ki se malokdaj razvijajo neovirano kakor v času, ko ni treba izgubljati besed v politiki, marveč le zlagati in združevati glavnice, snovati velikanska podjetja in jih zavarovati gospodarsko z vsemi pomočki, ki jih nudi umetnost kapitalistiškega gospodarstva.

Seveda je ta razvoj popolnoma naraven. In kakor je ta pojav naraven, tako je tudi naravno, da bo moralo delavstvo, ko nastopijo zopet normalne razmere, posvetiti svojo pozornost politiki. To razmotrivanje za takrat!

Kaj me briga politika? Kaj mi mar stranka? Taka vprašanja čujemo prav pogosto, in sicer od tovarišev, ki so dobri člani strokovnih organizacij, a sicer se ne zanimajo za nič razen za interese v svojem ožjem poklicu. Še večkrat pa izražajo tako naivno mnenje indiferentni delavci, češ da nimajo kaj iskati v politični organizaciji, ker ne spoznavajo onih prednosti, ki jih ta nudi. Mnogo jih je, ki samo skrivajo svoje misli pa pravijo: Kaj me briga politika? Kaj mi mar stranka?

Drugi zopet menijo, da je dovolj, če so člani strokovne organizacije in jim je stranka postranska stvar. Saj smo organizirani, pravijo ti junaki. Toda varajo sami sebe; često je tako stališče izraz sebičnosti. Taki tovariši dokazujejo s tem le, da ne poznajo ne meje ne moči strokovnih organizacij in ne bistva stranke; ali pa so sebičneži, ki raje puščajo druge delati in žrtvovati, da potem uživajo, ne da bi bili kaj žrtvovali, sadove truda.

Ti tovariši so slepi! Izkušnja namreč uči, da so politično indiferentni člani, navadno tudi le napoli zavedni strokovni člani; če niso dovolj solidarni s stranko delovnega razreda, navadno tudi niso dovolj solidarni s člani svoje strokovne organizacije. Kdor ostane samo pri tej, kdor ne razume, da zahteva njegov razredni interes pristop k stranki, tr utegne biti dober delavec v svoji stroki, dobea in zaveden proletarec pa ni.

Boljše nego apel na razredni instinkt, je zdrava pamet. Dokažimo delavcem, da morajo biti strokovno in politično organizirani, če hočejo veljati kot organizirani! Če kdo pripada strokovni organizaciji, je šele na pol pota. Dokaz za to ni težak. Zakaj pri vsakem koraku utegne čutili delavec, da ni le podjetnik, ki ravna z njegovim življenjem, marveč še cela vrsta drugih činiteljev odločajo o njegovi usodi. Kot rodbinski oče in državljan je često okusil stvari, ki mu ne ugajajo. Vzgoja otrok mu nalaga veliko skrb in često tudi nevoljo; želi v državi, deželi in občini več pravic, da si tam pribori ugodnosti, ki mu gredo kot državljanu in občanu ali tudi kot članu družbe. Kdor tega ne vidi, ne čuti, ta je že moral izgubiti vsakršen čut za svoje interese in svojo bodočnost.

Potreba politične organizacije se pa da prav s stališča strokovne organizacije kaj jasno spoznavati. Strokovno organizirani delavec ve namreč, da ne gre le za čimvečjo mezdno, ne za denarno mezdno, marveč za mezdno, s katero je mogoče potrebščine kupiti. Ve in žena mu vsak dan pripoveduje, da ima denar vedno manjšo vrednost. Tudi vzroke tega pojava pozna bolj ali manj: Agrarci in industriji znajo potom oderuških očuvnih carin cene živlom in potrebščinam privijati, in cesar ne morejo doseči z oderuški carinami, to nameravajo doseči z asociacijami (kmetiškimi zadrugami) in karteli. Ob teh visokih cenah bogate razentega še razni prekupci in drugačni parasi. Vsi se reče ob siromašni mezdi. Draže se stanovanja in tira se prebivalstvo v bedo, ki je zdravemu razvoju človeštva skrajno škodljiva. Družinsko življenje se zanemarija, podivjanost otrok, alkoholizem in tuberkuloza sta najhujša spremljevalca stanovanjske bede in nezadostnega prehranjevanja.

Vrhutega plačuje proletarjat direktne in indirektno davke za vse potrebščine, ki jih ima država; mladino vzgaja sistem zase. Iz teh dejstev je razvidno, da ne zadošča, če se delavec samo v strokovni organizaciji bori za svoj obstanek, marveč je njegova naloga, da zahteva tudi tam svoje pravice, kjer se kujejo zakoni, da tudi tam soodločuje, kjer se rešujejo socialna vprašanja članov človeške družbe.

S politiko homo očevali gospodarske interese, ki se bo pa upoštevala šele tedaj, če bo proletariat res primerno zastopan povsod,

kjer odločajo politične stranke. Kdor je drugačnega mnenja, ta pač še nima niti abe spoznanja in pomaga s svojim indiferentizmom le meščanskim strankam, da izvajajo nemoteno svojo egoistiško politiko. Mogočen faktor postane delavstvo v politiki šele takrat, ko se resnično zavzame za politiko. Vse pridobitve, ki jih je delavstvo priborilo, so bile pridobljene z odločnim bojem. Delavci so morali imeti svojo politiko, potom solidarne politike svojih organizacij so dosegli vse, kar že imamo. Boj ni torej naperjen le proti kapitalizmu, marveč tudi proti nedostatkom, ki otežkočujejo in poslabšujejo socialni položaj delovnega ljudstva.

Važne so politične organizacije za delavstvo iz socialnopolitiških interesov. Enak interes imajo vsi delavci na koalicijskem pravu, socialnem zavarovanju, delavskem varstvu. Delavci različnih strok se morejo združiti k uspešnemu delovanju v tem smislu le v politični organizaciji. Saj ima delavstvo pre mnogo skupnih interesov. Kdo bo še trdil in vpraševal: Kaj me briga politika, kaj mi mar stranka?

Politiška organizacija je opora in dopolnilo celotni organizacijski obliki. Kar ne morejo doseči strokovne in konsumne organizacije, to se skuša doseči s politično organizacijo. Brez nje ni mogoče vplivati na zakonodajo, ne na uprave dežel, mest in občin; tudi ne bi bilo mogoče ohraniti koalicijske in asociacijske pravice delavstva, brez katerih strokovne in konsumne organizacije ne bi mogle obstajati.

In kako naj se sporazumejo delavci raznih strok pri volitvah v obrtna razsodišča, nezgodne zavarovalnice, bolniške blagajne itd. To bi morda še šlo, toda razen teh volitev imamo politične volitve, ki jih brez politične organizacije sploh ni mogoče uspešno voditi. Pri vseh teh volitvah ima delavstvo skupne interese, o katerih more uspešno obravnavati le v političnih organizacijah. V njih se mora združiti vsa duševna in moralna sila organiziranega delavstva, ki vodi in ravna razna delavska gibanja smotreno, da ne nastanejo nasprotstva, ki utegnejo koristiti le nasprotniku. V strokovnih organizacijah morajo zaradi tega opravljati društvene posle možje, ki poznajo potrebe splošnega delavstva in tudi vedo ceniti pomen solidarne dela. Sloviti

LISTEK.

Strah pred pametjo.

Nekaj angleškega časopisja je jelo polagoma nastopati proti jingovski gonji in zagovarjati mir na podlagi pametnega sporazuma. Meščanski listi so nedavno objavili jedro članka v »Manchester Guardian«, ki skuša prav previdno vplivati v tej smeri. V enakem mislu, le še odločneje pišejo drugi angleški listi, kakor na primer veliki liberalni tednik »Nation«. V številki z dne 23. septembra je objavil med drugimi J. R. Mozley članek, v katerem pravi povsem odločno, da popolne zmage entente niti želiti ni. Taka zmaga bi odtrgala Nemčiji Alzacijo in Lotaringijo, Avstriji Galicijo, Bosno, Južne Tirole in Trst, s čemer bi bili obe državi

ponižani. »Ponižanje«, pravi Mozley, »je stanje, ki so ga ob različnih prilikah izkusili vsi evropski narodi, in vobče ima res nekaj zdravilne moči v sebi; toda če že želimo, da bi se države sveta zedinile glede trajne mirovne zveze, ne moremo hoteti, da bi ponižanje ostalo trajno«. Take pametne glasove ne smemo precenjevati po pomenu, so namreč le majhen del javnega mnenja na Angleškem in ne morejo na dejstvih ničesar spremeniti, da bi Anglija in ententa odnehala od svojih uničevalnih namenov. Pozdravljati jih pa pač smemo kot početek preobrata javnega mnenja, ker utegnejo ugodno vplivati vbodoče.

Seveda so tudi v Nemčiji ljudje, ki jim pretresa živce vsaka beseda glede sporazumljenja, če jo govore tam na oni strani. Ti ljudje so veseli, če angleški ministri propovedujejo o uničenju Nemčije,

da pa je na Angleškem vedno več ljudskih mas, ki mislijo drugače, tega ne marajo slišati, zakaj to ne spada v njih program. Zbuditi hočejo tudi sum, češ, da je »prijaznejša pisava« manever ali le navidezna. Vsak, kdor pa le nekoliko zasleduje javno življenje na Angleškem, ve, da je tak očitak neopravičen. Saj Anglija pred vojno tudi ni imela tako krepkega socialističnega gibanja kakor Nemčija, a je bil meščanski pacifizem tam bolj razvit nego v katerikoli deželi. Kdor pozna vztrajnost ideje, ta se ne bo čudil, da vojni prevrat ni poplaval popolnoma angleškega pacifističnega gibanja, marveč se to skuša zopet razvijati in uveljaviti. Gibanja ne vodijo k temu »namenu« angleška vojna politika, marveč vodi ga pošteno prepričanje, ker se njega pristaši ne strinjajo s tistimi Angleži, ki govore in pišejo o vojni »do konca«.

klic Karla Marksa: „Proletarci vseh dežel, združite se!“ naj se ne razumeva le tako, da naj se združi delavstvo vseh narodov, marveč tudi v tem pomenu: „Proletarci vseh strok, združite se!“

Ko bo mir.

Ko bo mir! Kako pogostoma čujemo te besede iz ust hrepenečega človeštva. Kaj bodo vse napravili, kako si vse uredili in se potem veselili, neskončno veseli te sreče. Vso življensko srečo jim prepaja ta nada. Povsem nesrečni bi bili, če ne bi imeli te nade. Sedanjost jim sladi edino bodočnost, misel na bodočo srečo.

Prav mnogim je ta nada nekaj novega. Takega zaupanja v bodočnost prej niso poznali nikdar. Srečni so bili itak. Zadovoljniji pa nismo bili mi. Vemo namreč in smo vedeli, da prava trajna sreča v sedanjem svetu sploh ni mogoča, v svetu, ki ne more odpraviti bede, skrbi in obupa, in ob takih razmerah pač ne more biti resnično srečno nobeno čuteče srce.

Plemenitemu človeku je tudi ob mirnem času osredotočala življenje nada v bodočnost. Tudi ob mirnem času mu je bilo življenje le strpljivo, v prepričanju na prihod bodoče sreče, v veri v nov boljši svet.

Zatorej: Res bo lepo, blagoslov bo, ko pride mir, toda še večji blagoslov bo, kadar pride med človeštvo veliki, pravi svetovni mir, ko nastopi novi red življenske harmonije med posameznimi ljudmi, kakor tudi med narodi.

In če te dobe tudi mi več ne dočakamo, vesele naj se te velike blažene sreče, naši otroci in otroci naših bratov, ljudje. Ta nada, to prepričanje je, kar nas osrečuje in nam blaži življenje, boj za ta novi svet. In če se bore naši nasprotniki še tako ljuto proti nam, če tuptam tudi zagrne črni oblak obzorje bodočnosti, vendar bo nekaj boljše in lepše življenje. Zato glave pokoncu in vedno odločno srce: vsaj vendar mora priti, novi svet, in kako prijetno bo potem, ko pride mir, svetovna harmonija, človečanski mir pravi — božanski mir.

Avstrijski vojni dolgovi do konca leta 1915.

Kontrolna komisija za državne dolgove je objavila naslednji pregled državnih dolgov:

Upniki in vrsta dolga.	Znesek	Letne obresti
	k r o n	
Avstro-ogrška banka:		
Lombardno posojilo (krito z 2 1/2 letnimi petodstotnimi zakladnicami v nominalu 600,000,000 K)	510,000,000	25,500,000
Lombardno posojilo (krito s petletnimi petodstotnimi zakladnicami v nominalu 1.696,000,000 K)	1.272,000,000	12,720,000
Sola menice (vsaka menica se glasi na 63,600,000 K)	826,800,000	8,268,000
Sola menice (vsaka menica se glasi na 63,600,000 K)	445,200,000	4,452,000
Sola menice (vsaka menica se glasi na 25,400,000 K)	508,800,000	5,088,000
Posojilo proti dolžnemu pismu	391,156,601	3,911,566
Avstrijski bančni konsorcij:		
Predujem na tekoči račun	300,000,000	13,500,000
Posojilo proti dolžnemu pismu	200,000,000	9,000,000
Konsorcij v Nemčiji:		
Zakladna menica za 200,000,000 M. (pre-računano po zakonitih določbah)	235,200,000	14,112,000
Zakladna menica za 180,000,000 M. (pre-računano po zakonitih določbah)	211,680,000	10,584,000
Zakladna menica za 125,000,000 M. (pre-računano po zakonitih določbah)	147,000,000	7,350,000
Vojna posojila:		
Prvo vojno posojilo leta 1914	2.200,746.900	121,041.079
Drugo vojno posojilo leta 1915	2.688,321.800	147,857.699
Tretje vojno posojilo leta 1915	4.203,061.900	231,168.404
Vsota vojnih posojil	14.139,967.201	614,552.748
Vsota državnih dolgov brez vojnih dolgov	12.908,840.439	510,948.430
Skupaj	27.048,807.641	1.125,501.179

Svetovna vojna.

Vse velikanske ofenzive, razen one na francoskem bojišču, so takorekoč za nasprotnike končane brez uspeha. Ne marajo pa slišati o miru. Lani so se tolažili z ofenzivo letos, sedaj se pa tolažijo z ofenzivo, ki jo prično spomladi leta 1917.

Zima je dolga. Ne vemo, kaj nam prinese, toda z ozirom na razmeroma slabo letino po vsem svetu, bo nova ofenziva delala že zaraditega velike preglavice tudi na vse strani »odprti« ententi.

Po kratkem presledku po sedmi bitki na Krasu so Italijani pripravili teren z artiljerijo in navalili z novimi množicami na avstrijske postojanke. Vojni poročevalci pravijo, da je bila ta osma bitka na tem bojišču zlasti ljuta ter povsem enaka oni ob Sommi na Francoskem. V teh bojih so se zlasti borili odločno domobrambovci ljubljanskega 27. polka, ki so stali v bojni črti ob Lokvici. Dvaintrideset brigad

je neprestano napadalo in naskakovalo tri dni, a končno je bil napad zavržen. Uspehi velikanskega navala so silno malenkostni. Le pri Opatjem selu so napredovali blizu tritisoč korakov. Zasedli so Novo vas, toda bitka v splošnem je tudi sedaj izgubljena za Italijane. Imeli so velikanske izgube. Vojaški strokovnjaki menijo, da so v teh bojih izgubili Italijani okolo 100.000 mož; 3000 je bilo ujetih.

Tudi na Tirolskem napadajo Italijani pogosteje, posebno v gorovju Pasubio, kjer so Italijani zasedli nekaj vrhov, na drugih krajih tirolskega bojišča pa so bili vsi italijanski napadi z lahkoto zavrženi.

Avstrijski letalci so napravili več poletov za italijansko bojno črto, kjer so v raznih krajih obmetavali vojaške naprave z bombami.

Pot proti Trstu je za Italijane silno težavna. Kraška planota je naravni zid, ki je veljal že mnogo krvi, a znaten uspeh, ki bi ga Italijani radi, še noče priti.

Sedaj vlada sicer mir na tem bojišču. Le tuptam počti kak top, granata. A ta mir ne bo trajen. Italijani zbirajo čete, počivajo, pripravljajo municijo, potem pa se zopet otvori žareče žrelo na Krasu. V obrambo Trsta se z vnemo pripravljajo seveda tudi branitelji Krasa in Trsta.

Rusko bojišče je postalo bolj mirno. Osvojitve Levova ni za Ruse več vojnega pomena. Težišče leži danes popolnoma na drugem bojišču. Tako pravijo ruska poročila. Verjetno je, da ob sedanjem vremenu ne bodo Rusi drugje poskušali svoje sreče kakor na rumunskih bojiščih, toda izključeno ni, da bodo še napadali. V Voliniji in v Karpatih so nasprotno dosegle čete centralnih držav nekaj uspehov.

Kakor kažejo vsi dogodki, se hočejo odzvati rumunskemu klicu po pomoči.

Proti Rumunom se vrše operacije na Sedmograškem ugodno. Sedmograška je že precej očiščena. Zadnje dni je pa nastal na tej bojni črti tudi odmor, le na severnem bojišču trajajo še boji.

Rumunski generalni štab je bil baje odstavljen in je prevzelo vodstvo vojnih operacij rusko poveljstvo. V Dobrudži in ob Dunavu se vrše le manjši boji.

Na macedonskem bojišču se vrše neprestano manjši boji. Boji za Bitolj (Monastir) se vrše, a ti boji se najbrže spremenijo v pozicijske boje. Zadnje bulgarsko vojno poročilo z macedonskega bojišča pravi: Na tem bojišču ni nobene izpremembe. Na fronti vzhodno od Prespanskega jezera in v loku Črne živahno artiljerijsko delovanje. Zavrnilo smo slabotne sovražne napade pri vaseh Gradešnica in Tarnova (na Nidži planini). Ob Moglenici mir. Na obeh straneh Vardarja mestoma slaboten artiljerijski ogenj. V boju patrolj vzhodno od Vardarja smo vjeli dva Angleža. Ob vznožju Balesice planine slaboten artiljerijski ogenj. Na fronti ob Strumi boji patrolj. Ob obali Egejskega morja mir.

Na Grškem še ni drugačne odločitve, kakršno smo pričakovali. Venizelos ima svojo vlado v Solunu. Ententa je razorožila grško vojno brodogradnjo, zasedla Pirej glavno mesto Atene ter prevzema polagoma vso upravo pod kontrolo. Kralj Konstantin se noče pridružiti ententi. Venizelos baje čaka, da ententa onemogoči nastop grške armade in potem bo nastopil sam. Grška vlada vpoklicuje svoje vojaštvo, vlada se je preselila v Tatoi. Vojaštvo pošilja vlada v Tesalijo, čeprav temu nasprotuje ententa. Ruska poročila pravijo, da ima kralj v Atenah 27.000 in v Larisi 15.000 zvestih vojakov.

Naj že poteče ta borba Grčije kakor hoče, toda to je gotovo, da postopa ententa proti Grški, kakor zgodovina nima primere. Grčija je izpostavljena groznemu terorizmu. Vrhutega pa silijo v Epir italijanske čete, ki so Grkom jako omržene.

Ententa je stavila Grčiji zahtevo, da napove Bulgariji vojno; doslej se to še ni zgodilo. Kakor pa napoveduje ententino časopisje, stopi položaj na Grškem prihodnji teden v nov kritičen štadij, ki bo imel najbrže za posledico, da se bo ententa skušala polastiti vsega gospodstva nad Grško. Naravnost čudovita je vztrajnost Grčije pri svoji nevtralnosti.

Francosko bojišče se ni izpremenilo. Krvavi boji divjajo dalje. Nasprotniki so zasedli vso večmesečno ofenzivo le nekaj nad 100 kilometrov zemlje, a so izgubili do pol milijona ljudi. Bojne črte niso prodrli, dasi je bil to glavni namen te velikanske ofenzive.

Na kavkaškem in egipčanskem bojišču se vrše le posamezni manjši boji.

Naročajte list „Delavec!“

Domači pregled.

Vse naročnike »Delavca«, ki so se iz katerega koli vzroka iz svojega prejšnjega bivališča izselili, prosimo, da nam takoj sporoče svoj novi naslov, da ne bo kake nečlovečnosti pri dostavljanju. Pri svojih sporočilih naj nam sporoče tudi s t a r i n a s l o v.

Upravništvo.

Žepni, rudarski, splošni in železničarski koledar v kratkem izidejo, o čemer obveščamo vse naše sodruge. Onim organizacijam in posameznim sodrugom, ki so koledar pri naši upravi že naročili, sporočamo, da ga jim še ta mesec dopošljemo. Toliko v pojasnilo, da prihranimo sodrugom nepotrebne urgence.

Pomanjkanje živil. Letošnja mlatev in posprava poljskih pridelkov se je izredno zakasnila. Zato se občuti pomanjkanje. Aprovizacijske uredbe tudi iz tega razloga ne morejo pravočasno dobavljati potrebščin za občinstvo.

Ljubljana brez masti. Odkar so uvedene karte za mast, je Ljubljana brez masti. Krivda tiči v tem, ker se je prej mast prodajala na debelo. Povsem verjetno pa tudi ni, da bi bila popolnoma pošla. Sedaj pride novi pridelek v promet.

Občni zbor Konsumnega društva za Ljubljano in okolico v Ljubljani se je vršil v Ljubljani dne 15. t. m.

Sodrug Etbin Kristan. Dunajska »Arbeiter-Zeitung« je zvedela, da se nahaja sodrug Etbin Kristan v Chicagu v Ameriki, kjer je urednik slovenskega socialističnega lista »Proletarec«. Njegov naslov je: 2528 South Ridgeway Avenue, Chicago (Illinois), Amerika (Severna).

Vojna proti oderuhom po časopisu in pred oblastnjami je že marsikaj koristila, dasi ni uspeh tak, kakršnega bi želeli. Zaradi nedostajanja nekaterih živil in potrebščin se je pa razvila kupčija posebne vrste izven aprovizacijskih mest in izven trgovske obrti. Nastajalo je nekako tihotapstvo. Ljudje kupujejo blago, drugi ga producirajo, pridelajo in spravljajo in trgujejo potem s tem blagom »zaupno«. Kdor ima denar, plača blago bolj nego po običajnih cenah, prekupec in producent izkoriščata položaj. Namesto, da bi dala blago na trg, ga prodajata »pod roko«. Resnično; prekupčevalstvo se vrši še danes v največjem obsegu. Blago, ki je določeno za ta ali oni kraj, se odvaža in prevaža v druge kraje, kjer so višje cene, ali pa se dražje prodaja potom tihotapske aprovizacije ali trgovine. Ta špekulacijska trgovina se je tako razvila, da bi bilo že treba uvesti na prometnih pomočjih strogo kontrolo, ki bi dognala provenienco in namen pošiljatve. Prav lahko je sedaj mogoče, da nastane pomanjkanje v posameznih krajih zaradi te tihotapske trgovine, ker se drugod zbira blaga cele kupe. Tudi tukaj je posla za aprovizacijske korporacije in preživljalni urad. Marsikdo bo rekel, da je stvar malenkostna. Toda, kdor vse to početje pazno zasleduje, bo prav lahko opazil, da izkoriščevalci študirajo že preden se realizira kaka uredba, kako jo bodo kršili, samo da delajo lepe profite v škodo splošnosti. Za take tiče bi bila potrebna prava ruska nagajika.

Cena goveje živine je po avstrijskih deželah zelo različna. Na Gor. Avstrijskem znaša za voli srednje vrste 2 K 55 vin., na Štajerskem 2 K 60 vin., na Koroškem in Kranjskem 2 K 70 vin., na Češkem 3 K 30 vin., na Moravskem 3 K 50 vin., na Niž. Avstrijskem 4 K, na dunajskem trgu 4 K 30 vin. Te razmere so po poročilu »Molkereizeitung« št. 18 vzrok, da se širi tihotapstvo in se nekateri za naredbe dosti ne menijo. Pošteni kmetje pa čutijo, da to rejo zelo ovira in je vzrok vedno večjega pomanjkanja. Še bolj je to stališče

očito v primeri z ogrskimi kmeti. Z Ogrske pride še zdaj vsak dan 80.000 litrov mleka na Dunaj. Večino te množice mleka dajejo mlekarnarje nadvojvoda Friderika in nekaterih ogrskih magnatov, ki iz usmiljenja do revnih Dunajčanov niso hoteli ustaviti mleka, čeprav so na Ogrskem boljše cene.

Rojstveni letnik 1899 bodo popisovali baje meseca novembra in decembra, da prirede nabore po novem letu, če bo treba.

Polovice in četrtine dvekronskih bankovcev sprejemajo tudi davčni in carinski uradi.

Tobačna režija bo prepovedala prodajati tobak osebam pod 16. leti. Konsumenti bodo dobivali na dan eno smodko.

Neki avstrijski podmorski čoln je plul iz Carigrada z Zadar v Dalmaciji in potopil spotoma 28 nasprotniških parnikov.

Svetovni pregled.

Berlinski »Vorwärts« je pričel zopet izhajati. Vojno poveljstvo je dovolilo zopetno izdajo pod pogojem, da je vstopil v uredništvo član izvrševalnega odbora socialno-demokratske stranke in prevzel odgovornost za vsebino lista osebno.

Ali naj delajo žene pri rudnikih v jama? Rudniški posestniki v renskih vestfalskih rudnikih so predlagali, da naj bi se dovolilo, da smejo tudi žene delati v jami. Višji rudniški urad je mnenja, da sme o tem predlogu sklepati v zmislu poblastilnega zakona. Organizacija skuša prepričati, da bi oblast pritrdila temu predlogu.

Konferenca socialistov ententnih držav. Glede te konference so se razširjale po časopisu različne neresničnosti. Zato objavlja mednarodna socialistična pisarna v Hagu načrt te konference. Doslej je dognano tole: 1. Konferenco skliče francoska socialistična stranka v zmislu sklepa svojega strankinega zbora; vršila se bo najbrže meseca januarja 1917. 2. Vabila ne pošlje petim, marveč 14 posameznim deželnim organizacijam, namreč Angleški, Francoski, Italiji, Portugalski, Ruski, Finski, Belgijski, Srbski, Rumunski, Južnoafriški, Kanadski, Avstralski in Novozelandski. 3. Konferenca ne bo zborovanje članov mednarodne pisarne (ki ji pripadajo le trije stalni člani vsake deželne organizacije). To bo le konferenca, torej ne kongres, na katerem imajo tudi manjšine pravico do zastopstva. 4. Kakor na Londonsko konferenco (januarja 1915) in na konferenco nevtralcov (Hag) 1916) in na vse mednarodne kongrese, bodo vabljene tudi deželne zveze strokovnih organizacij, torej na Francoskem n. pr. Confédération Generale du Travail. 5. Program konference se glasi: Določitev skupnega nastopa socialističnih strank v ententnih državah v dosego naslednjih smotrov: a) okreniti politiko v svojih deželah tako, da se izključi med vojno in potem vsakršen osvojevalni in priklopilni namen in da se oni dan, ko se sklene mir, z mednarodnimi uredbami zajamčijo vse prizadete krivice narodom, ki bodo zagotovile materialno trajen mir; b) napotiti vlade, da opuste vse dogovore, ki so jih napravile med vojno ali jih še potem napravijo, in pomenijo večje izkoriščanje proletariata, ter vse kar bi utegnilo povzročiti vire novih sporov med narodi ali nuditi nevarnost, da bi ti tako zaželjeni dogovori služili kot orožje za podaljšanje vojne. 6. Materielno prireditve oskrbi poslovalnica mednarodne pisarne, ki bo skrbela za to, da se bo vršilo postopanje točno po običajih mednarodnih kongresov, med drugim tudi za razdelitev glasov.

V mesecu septembru so Nemci sestrelili 74 sovražnih letal, in sicer 21 fran-

coskih in 53 angleških. Med temi jih je 23 zgorelo, tako, da ni bilo mogoče dognati identitete moštva.

Nemški državni zbor. V nemškem državnem zboru se vrše jako živahne debate. Nekateri stranke so za brezobzirni boj, druge proti njemu. Govoril je tudi sodrug Scheidemann, ki je zastopal stališče stranke z vso odločnostjo, kakor že v prejšnjih debatah. V državnem zboru je govoril tudi sodrug Haase, ki se je izrekel proti brezobzirnemu boju s podmorskimi čolni in to iz političnih in gospodarskih vzrokov. Tak boj bi vojno le podaljšal in poostril. Preostaja samo sporazumljenje, da ne pridejo proti bregu pehajoči se narodi na nič. Belgijo in Srbijo je treba obnoviti. Parola za bodočnost se ne sme zopet glasiti: »Oborožujmo«, ampak »Razorožimo«. — Sodrug David je rekel, da ves nemški narod želi mir in je zahteval, naj se pri boju s podmorskimi čolni spoštujejo interesi nevtralcov. — V nemškem državnem zboru so razpravljali tudi o živilskih vprašanjih in o odnehanju pri cenzuri in o olajšanju potovanja. — V glavnem odseku državnega zbora je minister dr. Helfferich opravičeval interniranje politično nezanesljivih oseb in odpravo pisemske tajnosti. Rekel je, da je slabost teh zakonov ta, da se ne uporablja enakomerno. Vlada se trudi, da odstrani to neenakomernost. Glede razprav o vojnih ciljih je armadno poveljstvo zabranilo nabiranje podpisov za določene cilje, ker ne gre, da bi bili vojni cilji predmet nekakega ljudskega glasovanja. Interniranja se določijo le, kadar to zahteva javna varnost. Začetkom vojne se je pač zgodilo, da so bile internirane tudi nedolžne osebe, ker je šlo za to, da se zavaruje operacije armade. Med tem so bili vsi slučajni preiskani in je domnevati da niso več nedolžni ljudje zaprti.

Cene v Monakovem. »Pester Lloyd« poroča: Jedilni list hotela Schottenhammel v Monakovem navaja sledeče cene: postrv s krompirjem 1 marka 60 pfenigov, 125 gramov garnirane govedine 1 marka 20 pfenigov, pol jerebice 1 marka 60 pf., zeleni grah 40 pf., kompot 50 pf., torta 40 pf., mešano sadje 50 pf., dve cvrti jajci 70 pf. — Popoln obed: juha, riba z omako, pečena govedina s prikuho in sadje 1 marka 80 pfenigov.

Razpoloženje na Francoskem. »Kölnische Zeitung« prinaša poročilo nekega svojega dopisnika, ki se vrnil s Francoskega in mu je baje neki poslanec z južne Francoske razkril razpoloženje na Francoskem. Mogoče so tri rešitve. Če doseže Sarraill uspehe, Brianda ne bo mogoče napasti, poraz Sarrailla pa prinese ali ministrstvo odpora na nož, ali pa kabinet, ki hoče premirje in mirovna pogajanja. Najbolj verjetno je, da si bosta taki dve ministrstvi sledili, da bodo storili Francozi po padcu Brianda zadnji obupen poizkus okreniti usodo na boljše, dolgo pa ta poskus ne bo trajal, ker je Francoska mnogo bolj naveličana, kakor se splošno misli. Sam, osebno je mnenja, da za Sarrailla uspeh ni mogoč, ker mu manjka moštva in municije in divjajo boleznj v njegovi vojski. Tudi časopisje soglašajo s tem naziranjem. Čutiti je pričakovanje preokreta tudi iz časopisja.

Draginja na Angleškem. Predsednica zveze angleških delavk je v javnem govoru pojasnila, da je vsled vojne nastala na Angleškem znatna draginja. Mnogo je rodovin, ki ne morejo več kupovati mesa, le sem in tam kupujejo ovčje meso ali prašičevo meso. Večinoma žive ob čajju, sladkorju, kruhu, špehu in sočivju. Tudi sir se je podražil. Delavke so se naveličale, da bi vedno jedle fižol in grah in zahtevajo tako zvišanje plač, da bodo plače primerne draginji živil.

Brezmesni dnevi na Angleškem in na Francoskem. Listi poročajo, da nameravajo na Angleškem uvesti tedensko en brezmesni dan. Ker so Angleži pred vsem mesojedci, jim bo brezmesni dan težko prenesti. Na Francoskem hočejo priporočiti, naj se ljudje prostovoljno en dan na teden odreko mesu; na postavno silo ne mislijo, ker se Francozi v takih stvareh ne dajo nič ukazovati. Glasom lista so se na Francoskem živila podražila od 75 do 120 odstotkov.

Volitve v Ameriki. Položaj za Wilsonovo izvolitev je postal ugodnejši. Volitev predsednika bo dne 8. novembra.

Japonska in Kitajska. Med kitajskimi in japonskimi četami je nastal nedavno boj v severoizhodni Kitajski. Japonska je postavila zato Kitajski v svoji zadnji noti te zahteve: 1. Ukor poveljnikom kitajskih divizij, ki so se udeležile spopada z Japonci. 2. Odpust udeleženi štabnih častnikov. 3. Javno opravičenje vlade in strogo posvarilo čet. 4. Imenovanje japonskih policijskih komisarjev v južni Mandžuriji in vzhodni Mongoliji. 5. Imenovanje japonskih svetovalcev generalnega štaba. 6. Imenovanje japonskih vojaških inštruktorjev na vseh kitajskih vojaških šolah. 7. Odškodnina japonskim ranjencem in rodbinam padlih Japoncev. 8. Nota Kitajske Japonski v opravičbo. Kitajska noče sprejeti vseh teh zahtev, pač pa je pripravljena pogajati se na tej podlagi.

Podporni sklad.

XXV. izkaz.

Anton Kristan 50 K; Kol. 2 K; Mravljice Ivan 2 K; Straus Ivan 1 K; Marn Ivan 2 K; Čobal M. 1 K; Zujwitz Anton 1 K; skupaj 59 K; prej izkazanih K 1936.39, skupaj torej K 1995.39.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Čaj ki ne potrebuje **SLADKORJA**, ako se pridene čaju „Sida-medeni prašek“ ali pa „Sida-limonadni prašek“ dve do tri kavne žlice Sida praška na skodelico čaja. 1 zavojček „medeni“ stane 35 vin. in „limonadni“ pa 40 vin. Po pošti se pošilja najmanj 12 zavojčkov po povzetju. Za otroke jako priporočljivo, za vojake, izletnike in za domačo rabo. Naroča se pri **JOS. BERDAJS, LJUBLJANA 5. Zeljarska ulica.**

Za prekupe in trgovce pri večjem naročilu popust.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopu Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Za jesensko sezono

priporoča tvrdka

Gričar & Mejač

LJUBLJANA, Prešernova ulica 9.

svojo bogato zalogo
izgotovljenih
oblek

za gospode in dečke
ter mične novosti

v konfekciji za
dame in deklice.

Ceniki zastoj in franko.

Žepni koledar za leto 1917

izide ta teden. Cena mu bo K 1.20, po pošti 10 v. več. Vsebina bo bogateja nego je bila lani. Organizacije in zaupnike vabimo, da koledar čimpreje naroče pri: „Založba delavskih žepnih koledarjev“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6. I.

Rudarski koledar za leto 1917

izide ta teden. Cena mu bo K 1.20 po pošti 10 vin, več. Vsebina bo bogateja nego je bila lani. Organizacije in zaupnike vabimo, da koledar čimpreje naroče pri: „Založba delavskih žepnih koledarjev“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6. I.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejša plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Franciš. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3 pop.		Poljanska cesta 18/L.

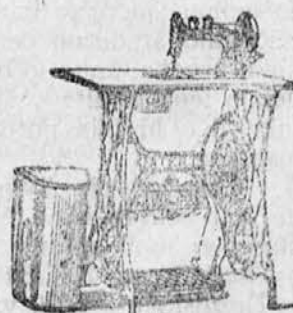
Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Načelstvo.